

Societatea Redactorului

Cancellaria Redactionii

Strada Tragatorului (Lé-
vésutosa), Nr. 8.

Scrisorile nefrancate nu se voru
primi decât numai de la corespun-
dintii regulari ai „Fed. ratiunii”.
Articolii trimisi si nepublicati se
voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalul politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Prețulu de Prenumeratiune

tre luni . . . 3 fl. v.

se șase luni . . . 6 „ „

Pre anulu întregu . . . 12 „ „

Pentru Romanii a:

prea. întregu 30 Fr. = 30 Lei

„ 6 luni 16 „ = 16 „

„ 3 — 8 „ = 8 „

Pentru inserțiuni:

10 cr. de linia, si 30 cr. taxa a tim-

brale pentru fiecare-care publica-

țiune separat. In locul deschis

20 cr. de linia.

Unu exemplariu costa 10 cr.

Pest'a, 11./23. nov., 1872.

Scandalosulu incidente d'in camer'a Ungariei, între Lónyai si Cernatoni, imple colonele diarie-
loru straine, era in Pest'a agitedia inca spiritele si
le va agitá pana candu espedientulu nu se va
gasí d'a face imposibile repetirea unoru assemene
scene. Partia deachiana ferbe si clocesce la pla-
nuri unilaterali, adeca d'a astupá gur'a limbutiloru
d'in oppositiune, fara a medita si la measure cor-
rective facia cu purcederea ministeriului pururea
misteriosa intru affacerile financiare alle tierrei.
De unde nu e focu nu esse fumu. Operatiunile
financiare alle Dlui Lónyai, precandu inca era
ministru de finantie, au desceptatu suspiciuni
relativu la curatieni'a manloru salle, asiá vendia-
rea actiuniloru podului de ferru, negociata si effec-
tuita precandu dsa era si ministru de finantie si
presiedinte societatií actiuniariloru, asiá istorior'a
paduriloru erariali de la Temisior'a, asiá cumpera-
rea dominiului de Farcadinu (comit. Hunedora) si
trebusior'a inchiata cu fabric'a de ferru erariale
d'acolo, d'a cumperá lemnele de la dominiulu d'in
Farcadinu (Lonyaiannu) asiá nenumeratele si felu-
ritele concessiuni date cu redicatia, apoi sporiulu
cellu cu repeditiune allu millioneloru Dlui Lónyai,
zidirea de palatiuri, etc. tote aceste au contribuitu
multu la prepusuri si in urma la felu de felu de
invective mai nainte in cercuri private, mai apoi
in publicitate (affacerea Levai) prin diarie si in
dieta chiaru cu occasiunea desbateriloru a supra
adresei (Cernatoni, Simonyi Ern.) pana in fine
scandalulu cellu mare isbucni in mari dimensiuni.
Oppositionalii au inceputu se strige in gur'a mare
„ministrii facu „ghesiefturi“ (daraveri, trebusiore)
era tierra gema sub greutatea d'afacurii.”
maninte, cari numai prin imprumuturi continue se
pote covera. Ce? pana si Sarantoculu de Kerka-
po is, professorasiulu de odinora, inca se zidesca
palatiuri! De unde, daca nu d'in banii statului?
Deci ministrii sunt pungasi! si alte assemene es-
pecturatiuni, care de care mai violente. Suntemu
de parte de a aprobá assemene procedura. In
tierra constitutiunale daca ministrii sunt pungasi,
sunt si legi, dupa cari se potu pedepsi. Camer'a
se-i traga in judecata. La acest'a se cere inse a
da dovedi, dar dovedile lipsescu atacatoriloru, in-
su si Cernatoni au marturisitu in camera, ca „nu
are documinte“, deci dsa facea mai bine a nu
sulevá furtun'a, mai nainte d'a si casciga docu-
minte, ca-ci, asiá numai d'in prepusuri, nu se pote
incusa neci chiaru unu omu particulare, era candu
ministrii sunt incriminati, atunci suffere vedea gu-
vernului, creditulu tierrei si moralitatea publica.
De unde nu e focu nu esse fumu, am dissu o si o
repetimu, pentru ca de alta parte tienemu, ca gu-
vernulu, facia cu desele incriminari, aparute in
diarie si in camera, mai alesu de la reintocerea
Dlui Lonyai de la Vienna, au avutu si are im-
perios'a detorintia de a responde, a desminti, a
face se amutiesca faimele respandite cu atata te-
nacitate in contr'a sa. Cum inse acest'a? Asta-di
candu scandalulu au ajunsu la culme, simple des-
mintiri in forma de communicate officiali, s'au
retorsiuni plin odiose processe de pressa, precum
pretindu unii, neci decatu nu ni-se paru a fi suffi-
ciente mediuloce spre purificarea ministeriului. Opi-
niunea publica cere probe convingutorie si aceste
se voru da, atunci ministeriulu va pune tote docu-
mentele relative la tote operatiunile salle celle
suspecte si suspiciunate in antea camerei spre
cercetare. Tierra are curtea sa de computuri,
acest'a se face scrupulosu ratiociniu, era daca ar
mai fi inca indoele, camer'a se esmitta d'in sinulu
seu commissiune ad hoc, carea se venia cu repor-
tulu seu, a supra carui-a apoi camer'a se judece
in cunoscintia de cauza. Acest'a se cera insu-si
ministeriulu, si atunci gurele celle relle voru
amuti, era altmintrea cu tote palliativele minist-
eriali, cu tote apucaturele de retorsiune prin ajuto-
riulu cohortii valide a mameluciloru, pet'a suspi-
cuniloru nu se va spelá de pre facia ministeriului
si nu va scapa de alternativ'a: „au a se purifica,
au a — demissiona.“ Aceste sunt appetiariile
nostre relativu la scandalulu intemplat.

Sé vedemu inse cum purcede partia dea-
chiana. In prim'a confusiune se audu invinuri in
contra presiedintelui dilkei ominose, D. Pertielu,
ca insu-si ar' fi datu occasiune ca scandalulu se
ide mai mari dimensiuni, provocandu pre Cernatoni
a se aplica, — totu asiá se fecera invinuri si lui
Somsiciu, ca n'au infruntatu pre Cernatoni, va se
dica: acesti doi barbati sunt suspecti de a nu fi
mameluci, ceea ce inse li face onore. Apoi corifeii
partitei deachiane aleggara la marele profetu, care
inse in locu d'a-i lumina cu suatulu seu, i roga
se lu lasse in pace, pretestandu a fi cam indispu-
su, ceea ce noi bucurosu i o credemu, ca ci alta data,
candu assemene fusese molestatu, in affacerea
Horváth Irányi (pentru Böszörményi) si oratorulu
deputatiunii abie appucasse a-i adressá cuvintele
„Venerande Capu allu partitei!“ Deacu, interrum-
pandu comedia, apostrofa pre oratoru si deputa-
tiune cu dragalasiulu respunsu cam essacerbatu
„Draculu e capu alu vostru, dar' nu eu.“ Asta
data betranulu Deacu fu mai diplomaticosu, se
face morbosu! Corifeii intellesera si mai slabira
d'in prim'a furia, d'a cere restignirea totoruru op-
positionabiloru, si inceputa a se suatu a supra
mediuloceloru nu mai multu de retorsiune, neci de
reparatiune, ci simplu d'a preveni in victoriu asse-
mene scene, firesce pre scotela libertatii cuven-
tului. Mamelucii sunt si multi si tari — spre re-
actiune. Acest'a este caus'a pentru care noi repro-
banu fapt'a lui Cernatoni si a celloru ce credu
ca este bine se face scandalu, ori catu de mare,
numai ca se resulte d'in tr'insulu schimbarea minist-
teriului. Ce li pasa? de ar' veni chiaru vechii
censervatori la putere. Cei ce cugeta si facu „con-
Acheronta movebo“ nu seiu ce facu. Candu in
capulu ministeriului va sta d. e. unu Senyei, ca-
rui-a unii corifei ai oppositiunii, intre cari celu
d'antaiu insu si scandalosulu si scandalisatorulu
Cernatoni, incepusse a ise inchina si a-i tamaiá,
— cellu grand seigneur va se pune scalsiulu in
mora cea stricata a limbutiloru d'allu de Cerna-
toni, catu li va remane gur'a cascata, era altii nu
voru cutedia a o deschide, ce e dreptu, d'alta
parte, unii Senyei nu ise va poté arunca ce se
arunca lui Lónyay, dar' in fine oppositionalii bine
se se feresca de porniri intempestive, ca-ci impingu
pre deachistii destullu de proni (aplecati) spre
reactiune si cantia va fi tardia.

Dupa multa consultare, deachistii se suful-
cara si in siedintia de eri a Camerei deputatiloru
presentara prin D. Corismicu (corifeu deachistu)
unu proiectu de resolutiune, care tinde la schim-
barea regulamentulu camerei si totodata allu §.
lui 14.)* art. de lege IV. d'in 1848. Majoritatea
primi, firesce, cu viza multumire. Dar' oppositi-
unea inca nu sta cu manile in sinu, ci presentá,
prin D. Ernestu Simonyi, (corifeu oppos.) unu
altu proiectu de resolutiune, in care se cere numi-
rea unei commissiuni de 6 deputati, care se essa-
minedie tote actele si documentele relativu la con-
cessiuni, arinde, operatiuni financiare, etc. alle
ministeriului si inca de la intrarea lui in func-
tiune (1867) pana in timpulu presente. Stanga ap-
plaudu drept'a marmura, dar cam slabuti, sem-
tindu puterea adeverului. Presiedintele pune la
votu amendoue motiunile, dar' vedesce partialitate
vrendu se codesca motiunea lui Simonyi, ca se nu
se primesca deodata cu cealalta. Dar minunea mi-
nurilor! in falang'a mameluciloru! Candu se ceru
votulu, se redica, firesce, mai antaiu tota stanga
oppositiunale si precandu motiunea se credea ca-
diuta, numai ce se vede redicandu se in centrulu
dreptei deodata doue figure impunetorie: Sen-
yei si Somsich, privindu ageru in giu-
rulu lor si dupa dinsi indata majoritatea dea-
chistiloru, cu exceptiunea aripei stange, unde siedu
mamelucii cei mai impetriti in posturi ministeriali

*) Acestu articlu prevede commissari de securitate si
chiaru guardia nationala in sala pentru padirea ordenei,
deci credemu ca d'in gresie la s'a citatu acestu §. in locu de
§. 15. care prevede ca regulamentulu camerei nu se pote
schimba, de catu numai catra finitulu sesiunii. Red.

si mamelucii junci, inca neinitati in tainele parti-
tei. Motiunea fu primita cu eclatante majoritate.
Acclamatiuni si applause fragorose d'in stanga sa-
lutara ruptur'a falangei mameluciloru d'in drepta.
Se intiellege ca sortea motiunii Simoniane este di-
nante decisa, ea va fi la timpulu seu respinsa,
dar sceta d'in drepta, este si remane totu si des-
tullu de caracteristica, pentru dejudecarea situati-
unii ministeriului, si apta spre a reversá lumina a
supra sfasiariloru si a rupturii latente in sinulu
partitei guvernamentali. Fia ce va fi, schimbarea
ministeriale este numai cestiune de timpu, ceea ce
noi am totu prognosticat, si sustienemu asta-di
mai tare ca alta data.

Cu privire la starea complicata, in care ajun-
sesse affacerea cu agintele grecescu de la Brail'a,
diuariulu „P. Lloyd“ comunica urmatoriele consi-
deratiuni si contemplatiuni officiose, cari ni dau in
acesta privintia nisce deslucire tare interesante.
„Mai de multe ori amu avutu occasiune —
dice diuariulu mentionatu. — d'a ni aduce a-minte
si a inregistrá incidentulu diplomaticu, care, in
urm'a afacerii de la Brail'a, a datu una facia tare
curiosa referintieloru d'intre Port'a ottomana si
Romania. Acesta affacere a avutu la inceputu unu
caracteru internu si localu; inse acestu caracteru
a disparutu indata ce s'a observatu, ca atatu d'in
partea Greciei, catu si a fostulu mare viziru, prin
scrisorea sa viziriale, se intentionedia umilirea Ro-
maniei, una impregiurare, a carei consecintia ar'
fostu caderea neevitabile a actualulu ministeriu
sua insemnate torte nilisicitoria; dar' nu dora
d'in impregiurarea umilirii Romaniei, carea in sine
ar' fi fostu de compatimitu, in urm'a atitudinii, preste
totu catu se pote de loiali si conservative, a cabinetu-
lui actualu romanu, ci mai vertosu d'in motivulu, ca
ereditatea lui Costa-Foru ar' fi ajunsu in manile
partitei revolutionarie si usurpatorie, a carei dom-
nire n'ar fi nici de catu de doritu, atatu d'in punctu
de vedere alu linisei si consolidarii Romaniei,
catu si pentru imperiulu osmanu si statele vecine.
Aceste au fostu consideratiunile, cari au datu ansa
poteriloru amice Portei si in specie cabinetulu o-
trungurescu, ca se intrevina in acesta affacere, spre
a evita conflictulu ce s'ar fi potutu nasce si a
carui desvoltare nice intr'unu casu n'ar fi cores-
punsu interesselor, ce Ostrungur'a are d'a le con-
servá in Orientu si facia de cari cu osebite noi un-
gurii nu potemu se remanemu indifferenti. Aceste
consideratiuni, inspirate de una contemplatiune
sobria, paru a fi aflatu si in Constantinian'a resu-
netulu doritu. Conformu sciriloru mai recente ce
ni vinu, sunt mari prospecte, ca Port'a va da
audiu acestoru consideratiuni si nu va mai insiste
la divulgarea unei cestiuni, carea pre ea nu o
atinge si de unde ea ori si cum n'ar poté se si
elupte vre-unu avantaju. Greci'a si fara de aceea
si-a capetatu satisfactiunea cuviintiosa; ér' barbati
de statu ai Turciei n'au nici celu mai micu motivu,
d'a nimici de dragulu elliniloru nisce referintie a
caroru sustienere jace nu numai in interessulu
bine priceputu allu imperiulu osmanu, ci si in allu
totururu amiciloru paicii.“

D'in aceste espectoratiuni ale diuariului nem-
tiescu-gidanescu-ungurescu, cari sunt d'a se privi
de eflussu allu unoru inspiratiuni officiose, se pote
limpede vedé, ca inimicii Romaniei si ai Romanis-
mului si totu odata amici ai guvernulu actualu
romanescu, n'aru fi regretatu, ba d'in contra cu
placere si cu ore-care satisfactiune aru fi doritu
se vedea umilirea Romaniei inaintea unui statu ca
Greci'a. Si pentru acesta umilire ei nici unu cu-
ventu de compatimire n'aru fi aflatu; inse interes-
sele lor in Orientu, cari numai cu omeni ca cei
d'in ministeriulu actualu romanescu le potu con-
servá, i-a silitu se intrevina in affacerea de la
Brail'a, spre a evita conflictulu funestu pentru mi-
nisteriulu actualu si prin urmare, funestu si pen-
tru interessule lor. Tristu lucru, candu unu gu-
vernu romanu se pote sustiené numai d'in graifa
strainiloru. Dorerosa esperintia acest'a pentru totu

sufletului romanu; dorerosa dăcu, pentru că scim, că unu asemenea spriginu nenaturalu, — d'în una parte, re nu numai să n'are nici ună simpatia pentru uniunea romana, ci dacă ar pote ar' bē o chiaru într'o ling'ura de apa, — nu se dă numai pentru flori de cacu, ci d'ir propriulu loru interessu, precum insi-si marturisescu, că se nu ajunga la guvernul acei-a, ca i sciu că nu voru jocă dupa cum li voru cantă ei.

Lassăm se urmēdie motivarea scoeselor, pentru localitātile necesarie la universitate d'în Pest'a, presintata de ministrulu cultelor si alu instructiunii publice.

Necesitatea renovării universității și clădirea de edificii noue pentru institutele diverse, asiē este aici de sențta, încātu potemu trece preste motivarea. Ministrulu voiescu spre scopulu indicatu so esopere unu creditu de 980,000 fl. D'în acesta summa se va spesi in an. venitoriu: Pretiulu pentru doue locuri, pre cari se se edificie, 366,000 fl.; pentru reedificarea universității de acum'a 230,000 fl. pentru bibliotec'a universității 16,000 fl.; pentru zidirea institutulu de scientie naturali 224,000 fl.

Starea colerei, dupa reportele oficiale, este urmatoria: Dela 20—23. noem. in Bud'a s'au ivitu 30; intre ostasii d'în Bud'a 6 si in Pesta 51 casuri. De la 15 oct.—1. nov. in Gallici'a sa ivitu coler'a ia 273 comunitati, numerulu morbosiloru se urca la 5480, d'într'e acestia sau vindecatu 2909, au moritu 1677, sub cura au reuassu 894 de insi.

„Post'a romana“ d'în Bucuresci si cestiunea gidoviloru d'în Romani'a.

Sub acestu titulu a aparutu in diariulu amic Romaniloru, „Der Osten“ d'în Vienn'a, unu articulu interesante, d'în care estragemu urmatoriile:

„De unu tempu incoce appare in Bucuresci unu diariu, nemtiescu scrisu, care se numesce „Post'a romana.“

Nu pricepemu, de ce si-a datu epitetulu „romana“ si de ce nu se numesce mai bine „Post'a gidovesca“, dupa ce ea până d'încolo este gidovesca. Inse amu aflatu, că această foia intrebunția limb'a germana, in care este scrisa, in unu adeveratu modu ingrozitoriu, si că escella prin unu astfelu de stilu miserabilu si prin o astfelu de miseria de idee, in cătu aru sierbi de rusine diurnalisticel germane, dacă cum-va aru fi permisu a numeră intre diurnalistic'a este uritu si despretiuitu de cătra poporatiune.

Acēta foia si-a datu cea mai conscientiosa ostentia, a calumniā Romani'a inaintea tierreru esterne, a aretā, că poporatiunea romana const d'în totu atāti a gidanofagi si a stigmatizā nesimpatia, — care cu dreptu esiste contr'a proletariatululu gidovescu, — de ura contr'a gidovismului. „Post'a romana“, sēu mai bine disu, cea „gidovesca“ nu e de vina, [daca nu i-a succesu, la ce s'a nisuitu, adeca a stricā poporului romanu in astfelu de mesura, in ce mesura a avutu buna-vointia spre acēst'a.

Ea nu e de vina, că in Emop'a nu se citescu si nu are neci o influentia. Dacă potintia ei aru fi tēnutu pasu cu vointia ei, atunci nesmintita aru fi facutu multa stricatiune poporului romanescu.

Cu tote acestea, acēta „Post'a gidovesca“ are cutediarea, in mai multi numeri d'în urma ai ei, a se numi amica Romani'e si a dice despre sine, că loialitatea si iubirea de patria a ei tocmai asiē este de adeveratu romana, ca si a celoru-lalte diuarie, ce apparu in limb'a tierrei. Cu multe suntemu dedati la omeni de astfelu de calibru; inse o marturisimū sinceru, acēst'a impertinentia ne-a cutediarea a aretā publice unu astfelu de neobraznicia si, că cei cari cu balele loru veninose mangescu tote interesele vitale ale tierrei, mai au impertinent'a retensiune, a fi considerati de bunu patrioti.

Capital'a Romani'e se nu se indignedie dara la o astfelu de manopera, despretiulu publicu se nu intempine dara pre astfelu de fiintie, cari merita acēta despretiure?!

Ba, „Post'a gidovesca“ mai afirma inca că totu-de-un'a si cu perseverantia a spriginutu pre principele Carolu si a lucratu pentru succesele actualelu ministeriu Catargiu.

Preupele Carolu si ministeriulu Catargiu voru multumī pentru acestu complimentu. Mai departe „Osten“ dice: „Post'a gidovesca“ mai afirma, că „prin isvore de ajutoriu materiale insemnate, ea este in stare, a fi independenta.

Fr:sea acēst'a superba, departe d'a ni impune, mai multu escita in noi suspiciune forte seriosa, că-ci ea (frasea) nu insemna mai multu de cătu că „Post'a gidovesca“ este bine platita de cine-v'a, pentru a scrie astfelu, precum scrie; pentru a calumniā si. dupa potintia, a discreditā Romani'a. Cine e acestu cine-va, care plateste „Post'a gidovesca“? cum se chiamu cuantitatea necunoscuta, care a datu acestei foie „isvorele insemnate materiale“ spre dispositiune, pre cari, afirma, ale possede? Este in interessu tierrei a scf. cine acelu-a, care spriginescu in Bucuresci o foia nemtiescu scissa, inimica Romaniloru si, i deschide

„isvore insemnate materiale.“ Gidovii avuti d'în Romani'a se fia ore, cari subventioneza acesta foia sumutietoria; atunci, dice, prin acēta unica fapta, ei irsi-si au nimicitu pretensiunea, ce o facu pentru egal'a indreptatire.

Cum voru poté si recunoscuti de cetatieni romani egalu indreptatiti, dacă ei si-dau banii pentru a sustienē o agitatiune dusmana poporului romanu?

Gidaniisunt in Romani'a unu soiu strainu si in minoritate. Egō'a indreptatire, la care tindu, nu o potu eluptā coetr'a vointii tierrei, ci numai acēst'a singura, si d'în buna-vointia ei, are se o dēe si o va dā, inse numai atunci, candu gidovii, o voru meritā si voru fi demri de ea.

Ori unde, dice „Osten“ in fine unde s'au emancipatu gidovii, nu s'a facutu de dragulu gidoviloru, ci pentru interessu publicu.

Voiescu dara gidovii d'în Romani'u se fia emancipati, atunci inaintea de tote, trebe se se nisuesea, că acēsa emancipare se fia in interessu Romani'e. — Sē li spune-mu gidovivru cum se nisuesca?

D'în diuarie, cum este „Post'a romana“ si de la omeni cu astfelu de cugtāri, nu o voğu scf. Gidovii d'în Romani'a tocmai asiē trebe se iubescu patri'a romana, că si cei-lalti concetateni ai loru.

Ei trebe se abdica de van'a agitatiune, prin care voiescu se sumutie tierrele esterne contr'a Romani'e.

Nimicu nu se indreptatiescu a ne indoi, că Romani'a nu bucosu ar' emancipā pre gidovii ei, dacă acēst'a ar' fi spre folosulu si nu in detrimentulu tierrei; dacă gidovii voru fi abdisu de tote tendentiele loru, inamice tierrei, se voru face civi romani adeverati si nu si-voru representā interesele loru prin diuarie, cum este si „Post'a romana“, prin care chiaru numai se compromittu si se discrediteza mai tare inaintea conciviloru loru crestini.

Camer'a reprezentantiloru Ungari'e.

Siedintia de la 22. noemv., 1872.

Presiedinte Bittó deschide siedintia la 10 ore si 15 min. d'în dī. Atātu bancele deputatiloru, cătu si galeriele sunt bine ocupate. D'într'e ministri au fostu de facia: Tréfort, Pauler, Wenckheim, Tisza si Szlavy.

Dupa verificarea processulu verbalu d'în siedintia precedentă, presiedinte anuncia mai antāiu, că au incursu mai multe petitiuni juridictionarie, dupa aceea că contr'a alegerii lui Patay a sositu unu protestu. Se transmitu la comisiunile respective.

Iositu Madarász presinta unu proiectu de resolutiune, dupa care camer'a ar' avē se invite pre ministrulu pentru instructiunea publica. Votulu d'în scota „manna-tese contr'arie constitutiunii. Ignatiu Helfy face propunerea, că ministeriulu se puna pre biurulu camerei unu planu detaiatu despre activitatea ce camer'a va avē se desvolte in acesta sesiune, care planu se se pertractedie si stabiliedie definitivu. — Ambele propuneri se voru tipari si pune la ordenea dilei la tempulu seu.

Ladislau Korizmic, avendu in vedere mai multe incidente triste, ce s'au ivitu in parlamentulu ung. inca in sesiunea d'în urma a dietei trecute; dar' cu osebire luandu in consideratiune scandalulu ce s'a petrecutu in siedintia de la 18. noemvre a acestei sesiuni, presenta unu proiectu de resolutiune, dupa care camer'a ar' avē se esmitta unu comisiune de 9 membri, carea se esaminedie regulamentulu camerei si se presente cătu mai curendu unu proiectu pentru delaturarea defectelor ce le va fi aflatu. Pentru că inse regulamentulu modificatu se pota intrā in vigore inca in acesta sesiune, camer'a se invi'e pre guvernul, că se aster-na unu proiectu de lege despre reformarea §. 15. art. de lege IV. d'în 1848.

Camer'a decide a pertractā acestu proiectu in siedintia proxima.

Ernestu Simonyi iē apoi cuventulu, spre a presentā unu proiectu de resolutiune analogu — precum dice dsa — cu alu lui Korizmic.

Considerandu — dice oratorele — că in tempulu d'în urma au aparutu in foiele interne si esterne repetite inviniri contr'a guvernulu preste totu si specialminte contra unoru membri singuratici ai guvernulu; considerandu apoi, că aceste inviniri se refererescu la administratiunea tesaurulu publicu ceea ce strica si deroga nu numai auctoritatii guvernulu, ci si creditulu tierrei, chiaru si in casulu, canda aceste inviniri aru fi nefundate;

Considerandu mai departe, că concessiunile pentru construirea de călli ferrate au datu cu osebire ansa la asemeni inviniri, că la rescumperarea podulu de ferru, la contractarea detoriiloru de statu, la cedarea de cladiri mari publice, la vinderea si arnderea de bunuri ale statulu s'a processu totu-de-un'a cu eschiderea publicitatii si a concurentiei, oratorele p.opune: Camer'a se invite ministeriulu raspundietoriu reg. ung., că se-i presente tote acele contracte, cari le-a inchiatu cu privire la affacerile mentiuante de la numirea ministeriulu reg. ung. si până asta-di; mai departe, pentru esaminiarea acestoru acte camer'a se alega unu comisiune de siese membri; alegerea acestei comisiuni se se faca astfelu, că totu deputatulu alegatoriu se scrie pre unu biletu numai trei nume, si cei ce in urm'a acestei proceduri voru primī mai multe voturi, acēst'a se voru considerā de alesi. Comisiunea va alege apoi ins'a-si pre alu septelea

membru. pre presiedinte seu; dacă inse in cursu de tre dile nu s'ar unī in acesta privintia, atunci presiedinte se va alege in fia-care dī prin sorte d'în sinulu comisiunii. Siedintiele comisiunii se fia publice; er' protocoledie si diarietie ei se se tramitta camerei la tempulu seu d'impreuna cu raportulu comisiunii.

Dupa ce se observā d'în partea unoru deputati, că resolutiunea lui Simonyi, in care se propune cu totulu alta ce-va, nu se pote pertractā de-odata cu a lui Korizmic, presiedinte invita se se scole acei deputati, cari voiescu, că resolutiunea lui Simonyi se se pertractedie in siedintia de mane de-odata cu a lui Korizmic. (Mai antāiu se scola stang'a intrega; dupa vre-o căte-va minute se scolā apoi si una parte d'în drept'a, care a fostu primita d'în partea stangei cu applause si cu se traiesca.)

In fine presiedinte anuncia, că ambele resolutiuni se voru tipari, disribui si pune la ordenea dilei pre sied. de mane, si cu acēst'a sied. se redica la 12 ere.

Testulu conventiunii internationale, inchiata intre Romani'a si Osrungru'a in privintia junctiunii călliloru ferrate.

(Fine.)*

Art. 9. Că statini confit. are comune, pre fia-care d'în liniile ce au se imbinā, se voru privi acelea, cari jacu mai aprobe de confinie. Deplin'a suveranitate, adeca dreptulu nerestrinsu d'a dispune in privintia comunicatiunii si a manipulatiuniloru vamali, apoi in affaceri. justitiarie si de politia atātu in garele confiniare comune, cătu si pre acea parte a liniiloru, carea jace intre gare si confinie, — se reserva eschisivu acelei-a d'într'e partitele contractante, pre a carei-a territoriu se afla statiunea confiniaria comuna. Cu tote acestea inse guvernulu vecinu are dreptulu l. d'a intreprinde investigatiuni contr'a aceloru supusi ai sei, cari sunt numiti in functiuni la garele respective sēu pre acea parte a liniei imbinate, carea jace intre gare si confinie si cari functiunari au comissu vre-o crima sēu delictu contr'a tierrei loru; 2. Ce se atinge de juridictiunea civile, a) guvernulu vecinu are d'a regulā affacerile relative la moscenirea averii officialiloru si functiuniloru mentiuanti, b) d'a sequestrā averea aceloru officiali si functiunari, seu eventualminte d'a intreprinde liquidatiunea. Intr'acestea inse justiti'a tierrei si-reserva dreptulu, d'a publica concursu numai pentru acele bunuri, cari jacu pre territoriu seu. — Guvernele contractante voru dā reciproc auctoritatiloru respective assistintia legale necesaria in tote casurile. Cu privire la exploatarea gareloru comune, d'impreuna cu annesseloru, mai departe in privintia desdaunarii speciale ce, dupa acestu titlu, ar' fi d'a se plati proprietariloru, administratiunile călli ferrate de ambele parti voru inchiā unu conventiune speciale, carea va avē a se aprobā d'în partea guverneloru respective.

Art. 10. Căllile ferrate, ce sunt d'a se construi, trebuescu cladite si exploatate dupa regule si norme egale, intru cătu interessu comunu pretinde acēst'a, si a-nume:

1) Spatiulu d'într'e sine va trebut se siba unu lăfime de 4' 8 1/2" [mesura angl.] pentru că se fia in consonantia cu căllile ferrate vecine.

2) Locomotivele si vagonelē se voru construi, încātu numai va fi cu potintia, dupa aceea-si mesura; inse in totu casulu se voru construi astfelu, că fără difficultati se pota circulā totu cursulu acestoru linie ferrate.

3) Pufaitorii locomotiveloru si vagoneloru se voru construi astfelu, că ei se ocupe dimensiuni corespundietorie liniiloru ce se exploatedia in ambele tiere.

4) Normele de signalizare, cari se voru folosi pre ambele territorie, pre ambele linie au d'a se basā pre acelea-si principie.

5) Pre tota intinderea acestoru călli ferrate nu se va face nici unu differentia intre supusii ambeloru staturi atātu in privintia pretulu de transportu, cătu si a timpulu de speditiune.

6) Passagerii si marfele, cari trecu d'ir unulu d'în aceste staturi in celu-a-laltu, pre territoriu statulu in care trecu nu se voru tratā mai pucinu favorabilu, de cătu passagerii si marfele, cari circuledia in intrulu fia-carei-a d'în aceste doue tiere.

7. Intr'altelē inse ambele guverne si-reserva deplina libertate pentru scaderea tarifei ce se afla in vigore pre territoriu seu, si se obliga, a face a se respectā acesta libertate facia cu a trei'a persona, si cu osebire facia cu concessionarii; pentru lini'a Brasiovu-Ploiesci până atunci, până candu veniturile acestei linie voru ajunge 6%, camete ale capitalulu investitu in acesta linia.

8) De-ora-ce inse acele cinci linie mentiuante in art. 2. n'au de scopu inlesnirea si stabilirea comunicatiunii directe numai intre monarhia austriaca si Romani'a, ci si cu Europ'a intrega, pentru aceea ambele guverne, stabilindu impreuna serviciulu trenuriloru, se voru ingrigi, că trenurile pentru passageri si marfe, destinate spre a midiloci comunicatiunea transitoria, se stēe încātu va fi cu potintia intr'o corespundintia directa si comoda cu acele trenuri ale călliloru ferrate austriace si unguresci, ca i sosescu la Iticani, Timisiora, Petrosieni, Oituzu si Brasiovu, sēu in acelu-a-si modu cu trenurile cari pleca d'în aceste statini. Ce se atinge de numerulu trenuriloru pentru passageri, acēst'a

*) A se vedē nrlu trec. alu „Fed.“

se va stipulá espressu asié, cá pre fia-care dí sè comunice celu pucinu unu trenu in ori-ce directiune pentru promoverea postei si a passengeriloru, si acestu trenu va avé una iutiela de celu pucinu 4 1/2 mile pre ora, afara de pause, si dupa potintia va coresponde cu tempulu de plecare si sosire pent.u liniile continuative.

Art. 11. Pentru essercitarea dreptului teritoriale si de supraveghiare ambele guverne voru denumí commissari, cari, conformu referintieloru sustatorie cu administratiunile calliloru ferrate, voru avé a representá guvernulu in tote acele casuri, cari nu depindu directu de la auctoritatile judeciare séu de politia. Acosti commissari d'ntre cari fia-care este in-sarcinatu cu supraveghiarea unei linie respective, potu coresponde directu unii cu altii in privintia totoruru cestiniiloru referitorie la interesele comunicatiunii si ale comerciului pre callile ferrate.

Art. 12. Ambele partii contractante se obliga reciprocu, cá cu scirea loru nu voru da nici una ocupatiunu si cu atátu mai pucinu unu postu d'ia câte s'au creatu prin acesta conventiune, unoru individi, cari au fostu condemnati pen' u crime ordinare séu delictu, pentru contrabanda séu pentru violarea grea a regulamentului de octroare. Ce se tiene de serviciu si disciplina, acei officiali si functionari ai unui-a d'ntre statele contractante, cari in poterea conventiunii acestei-a stationedia pre teritoriulu celui-laltu statu, depindu eschisivu de la guvernulu care i-a denumitu si sunt supusii lui.

Art. 13. Spre a facilitá comunicatiunea internationale, officiele vamali infiintiate la confine se voru coordina statiunei intermediare si aici voru esecutá apoi tote acele affaceri vamali, cari se referescu la importu si esportu. Aeste officie se voru prevedé d'ia ambele partii cu tote poterile necesarie si corespondietorie essegintieloru unei proceduri iuti.

Art. 14. Incátu pentru detairile formalitatiloru de revisiune si espedarea bagagiului passengeriloru, a marfei importate, si esportat., ambele guverne se asecura reciprocu, cá liniile ferrate d'in cestiuone nu se voru tratá mai pucinu favorabilu cá ori si care alta linia ferrata a loru, care respnde in tiera esterna, si cá, in interessulu comerciului voru procurá tota inlesnirea si simplificatiunea, incátu acestea sunt compatibile cu legile sustatorie in statulu respectivu.

Art. 15. Administratiunile postali si teleg. afice ale ambeloru staturi voru avé a se pune mai tardiu in intielegere in privintia regulamentului de serviciu pentru liniile ferrate d'in cestiuone. Dar' pre langa tote acestea inca de acum se enuncie, cá institutiunile postali si telegrafice ar d'a se aduce in armonia cu essegintiele unei comunicatiuni regulate.

Art. 16. Ambele guverne se obliga, intru cátu assecurarea statului li concede acest'a, a usura dupa potintia manjarea politiei vamali in interessulu comunu allu comunicatiunii.

Art. 17. conventiunea de facia va intrá in vigore dupa ce va fi primitu aprobarea d'in partea corporiloru legiuitorie respective, si schimbarea ratificatiuniloru va avé locu in Bucuresci.

Spre autenticare ambii plenipotentiatii au subscrisu acesta conventiune si au sigilat-o cu sigilulu insemneloru loru.

S'a pregatita in trei esemplarie in Bucuresci, 3. sept. 22. aug. 1872.

*Schlechta-Wssehrd m. p.,
G. Costa-Foru m. p.*

Tier'a-Oasiului, 30. oct. 1872.

Diu'a de 29. octomvre, pentru Tiera Oasiului e díu'a memorabile pentru cá D. Alessandro Erdöss, capulu districtului acestui-a solenniter s'a dechiaratu „cá Dsa a ruptu tota relatiunea sa cu redactorele „Federatiunei“, si a retransmisu trei numeri ai „Fed.“ impachetati intr'una epistola pentru a carei-a francatura au platitu (generosu) 25. cruceri !!

Adeca din incidentulu, cá Iuliu Ciababá nu tú verificatu D. A. Erdöss, cá protopopu tractului, pre díu'a amintita conchiuná o conferintia preotiescá, pentru a se discute tinent'a necesaria la alegerea venitoria.

D'in 16 preoti chiamati, numai patru insi ascultara viersulu conchiamentorelui protopopu adeca: domnii preoti d'in Certedia, Prilogu, Iripu si Bicsadu.

Acestu indiferentismu ne mai audítu, acesta peccatosa nepascare facia cu scopulu prefiptu in cerculariulu conchiamentoriu me cutreera cu totulu; vediendu inse cum D. conchiamentoriu incepe a se assediá in fruntea mesei cu totu felulu de acte, fragmente, documente, cercularie, diurnale si epistole private, m'am convinsu, cá indiferentismulu si nepassarea absentiloru carunti si venerandi preoti au causele salle fundate si cá intru adeveru in senibus est iudicium.

Pentru-cá D. Prota conchiamentoriu, in locu se incépa a vorbi a sup'ra lucrului pusu la ordenea dílei, adeca despre allegerea deputatului dietalu — cu una impertinentia ne mai audita pune la proba patientia ascultatoriloru, torturandu-i cu cetirea secatureloru, — vreamu sè dícu articiloru de, câte de trei cole si jumetate compusi pentru comunicare, in tota estensiunea loru.

Acolo Dle Red! intielesciu, cum nepotulu Dsalle la Bucuresci scapá unu stipendiu de 140 galbeni numai si numai pentru corespondintiele melle, d'in „Fed.“ si cá Dsa, pentru nepublicarea corespondintiei salle de 3 1/2 cole a ruptu tota relatiunea cu diciariulu „Fed.“ retransmitendu trei numeri si solvindu 20 cr. pentru posta.*)

Acolo mi s'a revellatu, cá corespondintele „unu nume“ este parintele d'in Bicsadu Daniilu Napoianu.

Acolo m'am convinsu si despre aceea, cum D. Erdöss Sándor, cá unu adeveratu teocratu, d'in tempurilo intunecului, e resolutú „flectere si nequeat superos“, acheronta movere.*

Dupa aceste tote, respective cu finea perlegerei corespondintiei de 3 1/2 cole, si vre-o 10. cole de cerculare, diurnale, epistole private, parintele d'in Bicsadu cerú conventulu inse santi'a sa Teocratulu nu fá dispusu a-lu ascultá, ei refusá cu verdictulu „nu am lipsa de svaturile nimenui-a“

Cu tote aceste parintele amintitu protestá in contra acestei proceduri, unica in felulu seu adeca a conchiama conferintia pentru ascultarea corespondintieloru private fora cá membrii ascultatori sè aibe dreptulu d'a-si poté face reflexiunile loru.

Astfelu a cursu si astfelu curgu trebile la noi. — Cellu puternicu osse rode, cellu slabutiú neci de legume sè nu se atinga. Teocratulu unii cerea numai de dreptulu seu se, folosesce, cându improscá cu tina in facia tuturor-a pronunsiandu despre assertiunile altoru-a — fia cellu mai puru adeveru, cá sunt calumnie cu intentiuni reutatiose, pre candu cea mai loiala rectificarea a bietului atacatu e destula cauza ca declaratul romanu de partit'a nationala d'in tier'a Oasiului sè rumpu cu redactiunile, si sè retransmita nrii diurnaleloru.

De mine faca cum lu va indreptá anim'a; un'a inse rogu pre D. parinte A. Erdöss, ca sè nu conturbe pacea si linisea poporului sè incete a semená mai multa discordia in sinulu clerului acestui tractu, nu aduca mai multe calamitati preste acesta tieria — api d'aici in colo uu-mi passa daca stipendiu scapatu la Bucuresci lu va numerá la Dobritienu.

U n u n u m e f á r a n u m e .

Affaceri scolastece.

(Fine.)

„Nu este metodu, care sè se pota díce „par excellence“ metodu de educatiune. Pote existe una clasificatiune buna de principie, inse metodu pentru aceea pote sè fia de una mia de feluri. Fia-care invetiatoriu sè lucra pentru sine insu-si, cum lucra in lumea acest'a fia-cine pentru sine; pentru cá potu existe in unu orasiu si o mia de omenii pre cari i conduce acelu-a-si principiu, inse in portarea loru esterna, in indeplinirea principiului loru, potu divergeá essentialu de cátra olalta.

Unii cu altii stáu in unu contrastu forte batatoriu la ochi, si totu-si fia-care pote face progressu fericitu, pote cascigá amici. Ioanu vorbesce pucinu, incungiura societatea, abié are cáti-va amici, si-gata lucrulu isolatu de fia-cine, inse pentru aceea si-lu gata bine si acuratu. Willelmu vorbesce bine si afabilu, i-place societatea, si lucra bucurosu de impreuna cu altii. Iacobu e nervosu, iritabilu, inse pentru aceea si-implinesce conscientiosu detorint'a sa si-si ajunge scopulu. Daca ai silf pre misantropulu Ioanu, cá sè implinesca asié cu afabilitate detorint'a s'a, cá si Willelmu, ai perde d'in vedere scopulu, si omulu acest'a-a ar' devení pentru societate unu membru nefolositoriu.

Omulu neci in scola nu se pote desbracá de individualitatea sa, daca nu voiesce a pierde d'in vedere scopulu, si nu-i este iertatu a maimutiá pre altii.

Cetésca cárti pedagogice, d'in aceste si-cascige principie sanetose, inse principiele altoru-a aprobate de elu, trebeu sè le identifice cu scol'a si cu natur'a sa.

Tota manuirea in conducerea scolei trebeu sè fia asié, cá in aceea sè aiba unu terenu vastu multimea planuriloru, cari sunt de a se aplicá amesuratu facultatii intelectuale a copiiloru.

Doctrin'a practica a ideei acestei-a e aceea, cá invetiatoriu se ingrigésca, cá tota individualitatea sa sè fia in activitate, se escugete unu sistemu, care sè simpatisedie cu natur'a sa, care sè convina intru tote cu natur'a si pretensiunile animei sale pentru cá numai acest'a pote dá vietia, numai acest'a pote avé eficacitatea receruta*. Boz-Dickens. Foi'a pop. 1871.

In contradicere cu sup'ra memorat'a doctrina in 28. iuliu c. in Orlatu in toastulu redicatu de Petri Dlu Colonele pres. Ursu, asié se dechiará; „Te asecurámu Dle Baronu, cá cum alergara nemtii la Pestalozzi, asié voru alergá la noi, se invetie metodu.“

*) Asié este, ba D. Al. Erdöss — vediendu cá speditoriulu nu effectuisse indata mandatulu d'a sistá trimiterea diarului, — lu pedepsi cu allu doile plicu, (care cuprindeá alti doi nri) era francatu si recumendatu, deci éra cam 25 cr. — Ni pare reu de impatientia dlui protop. Erdöss, si de modulu resbnarii salle, dar' cu tote cá ne a parasitu, totu-si Redactiunea „Fed.“ n'a imbraccatu doliu, se va sci mangaiá, precum crede cá si D. Erdöss va aflá mangaiare si recompensiatiune in dedárlie salle anteriori, recorindu-se cu nectariu spiretuale d'in diarile magiare.

Red.
*) Vedi nrii 110 si 111 ai „Fed.“

Ce a dísu D. Petri prin acestea cuvinte mai multu, de cátu si-a constatatu auctoritatea sa pedagogica. Nu mai avemu si alti propagatori ai pedagogiei si metodice? Te lasu Dle P. in acésta ilusiune mediocra, cá-ci numai pana te tavalesci in asternutul ei te poti numí fericitu.

Obtruderea de auctoritate pedagogica nu i se permite unei individualitati, numai in casulu candu sufragiulu universalu alu pedagogiloru lu-alege si recunosce, cá atare. Altcum e absolutamente impertinentia. Vreundu a cultivá copii nostri, sè ne ocupámu seriosu de essentia culturei, nu de formalitati seci.

Omulu P. cá secretariu si Directoru supremu alu com. granit. d'in ordenea acestui-a a edatu la lumina, cá originalu, cartea: „Instructiune pentru invetiatorii granitaresci.“ Acésta compilatiune si aparintia in literatur'a romana merita tota critic'a. Nu me adoperediu la acést'a, nu sum competente ad. diplomatu. Atát'a constatediu, cum-cá D. auctoriu in 23 fauru c. in facia invetiatoriloru de la Orlatu strimtoratu, si-marturisí peccatulu relative la „Instructiune.“ Nu am nemicu propriu, meritulu meu este cá am aduat'o. Ei! Dlu meu! productele scientifico-literarie ale altoru-a, compilate si trecute cá originale sub titlu de auctoriu, noi le numimu „furtu literariu.“ Cá documentu via pentru acésta assertiune, servésca pagin'a 107 d'in Instructiunea Dtale, unde vorbesce de „Tipulu unei scole bune.“ Asié e! cá acést'a ai tradus'o d'in conventu in conventu d'in „Kellner“ fara a avé atátu respectu cátra munc'a si sudorea lui, a te provocá la elu? Cum vedemu acésta reproductiune la Ohler pag. 166 §. 131.

Ce ar' díce d. Kellner, daca ar' scf cá cu marfa s'a trafica dascalulu Petri, cá cu unu productu propria si o espune vendiarei publice? Me temu cá aplicarea legiloru de acusa, aru storce sudorile celui de escusa.

Dupa tote principiele de dreptu, nu este permissa apropiarea bunului strainu fora consentimentulu proprietariulu. Dlu P. pote sè aiba acestu consentimentu, me indolescu inse, cá auctorulu celu adeveratu sè renuncie la dreptulu subsemnarei sale, la marfa s'a propria.

Inca un'a si am terminatu.

„Sunt doue mari cuvente in limb'a romana; doue mari cuvente, pre cari betranii nostri le au asociatu totu-dé-un'a impreuna, si cari resunandu in urechile loru, desceptáu in animi sentimente si idei, ce le inspírá amorulu de patria, de lumina si nationalitate.“

Acestea doue mari cuvente sunt: Scol'a si Beseric'a. Beseric'a si scol'a Dloru! éta celea doue mari institutiuni, caroru-a romanii sunt detori intrega vietia loru nationale.* Carolu Rosetti, Presied. comit. sect. centrali pentru invetiatiune.

Daca aceste doue mari cuvente sunt indispensabili, cum se pronuncia d. Rosetti, si ele au sustienutu vietia nationale si religioasa-morale a romanului, cum sè ne esplícamu procedur'a comitetului granitarescu scolasticu d'in fostulu regmt. I. romanu, candu d'in statute, normativu, si tote cerculariele esmise cátra tote scolele de sub guvernamentulu seu, a eschisu pre unulu d'in acestea doue mari cuvente, si inca pre celu mai principalu: Beseric'a? Au dora prin lepedarea caracterului confessionalu de la scole, a intentiunatu inducerea nevinovatiloru pruncuti si fitori fi ai besericei in scientiele profane, fora celea religiose-morali, cari in prim'a linia le amplifica si perfectiunedia beseric'a? care formedia basea cea adeverata a fericiei individuali, familiare-sociali, si de statu, fora care intreg'a societate umana ar' devení o coruptiune si putrediene.

Idea ratecita si condannabile.

Cátu contu a tienutu comitetulu granit. de s. nostra mama beserica, se vede espressu in cerculariulu nr. 189—1871, cu care in butulu dílei a sieptea, dedicata de insu-si Ddieu recreatiunei si cultului divin, ordina cum urmédia: „Propunerile sè se tiena in fia-care domineca si serbatore legata, luandu atara cele de atái doue díle ale Pasciloru si Craciunului. Numerulu oreloru pentru fia-care dí (d'in acestea), érn'a 5, vér'a 2, d'in care diumetate sè se tiena inainte de amedia-di, cealalta d. m.

Unde e aci prevediuta beseric'a si tempulu, in care invetiatorii cu fii orii fii credentiosi ai ei, sè inaltie rogatiuni fierbinti de pietate cátra tronulu cerscului parente, si cu voce angerésca in choruri sè pre-maresca Ddieirea si sè implore marea ei indurare?

De irregularitati in frequentare neosoperate de comit. de prea-modoste salarye, cum si de desele schimbári in personalulu invetiatorescu, ceea ce nu prognostica ratiune guvernamentului, ce dá mereu ansa prin tractarea sa la atari schimbári, voi cu asta ocaziune a crutiá membran'a fina a audiului iubitoru lectori.

Elotismulu, ce indura inse invetiatorii de la organulu superioru, lu-indica cerculariulu nr. 189—1871: „Invetiatoriu nu-i este iertatu a absentá, fora 24 ore cu scirea Eforiei. Preste 24 ore cu concediu de la comitetu. Feriele avendu invetiatoriu lu le petreca a fara de statiune, nu-i se permite fora cu scirea si invoirea comitetului.“

E gretiosu a mai revení si a sup'ra conceptulu „ferie“, garantate de tote legile si de celea mai despotice, numai invetiatoriu granitariu cu Urganbu-lu [in siapea.]

O tempora o mores! — O mens caeca hominum et venturae nescia sortis!

Asiá stau trebile unui anu de guvernare granitaresca. Erá necessariu d'in punctu de vedere publicu romanu

a presen^t, cu tota fidelitatea si sinceritatea, notele, cari caracterisedia scolele granitiare si guvernamentale sau d'in festulu Regnt I. romanu, de unu anu si mai bine.

In specie scol'a fosta normala d'in Orlatu. Se va fi intr'atu publicu de nenumerate ori, de celea ce se petrecu pre tereunlu scolastic granitiare. I va fi trecut' multe ori setea dorindu a ave' notiuni de caus'a scolaria granitiare si organizarea ei, cum si de spiritulu, ce o conduce. Voi'a si dorutu era inse in reserva a penetra mai aproape criteriile scolari organizatorice.

Primesce on. publicu acesta espunere succinta provd-cata de interesulu publicu, cu acea afabilitate si caldura, cu care ti-le oferesce si traspune unu fiu devotatu culturai poporului romanu, unu luptatoriu pentru orgoliulu natiunalu, unu ce atente aprigu al dictaturai, comandai si restrin-gerei libertate legale, provina acelea chiaru si de la celu de antaiu romanu; unu opinatore liberu in creatiunea gene-ratiunei tinere, si unu adoratoriu inflacaratu alu acelorou doue mari cuvinte: „Scola si Beserica.“

„Dat deus omne bonum, sed non per cornua taurum.“
De langa Cibinu, in octomvre 1872.

VARIETATI.

*. († Necrologu.) Sava Vucovicu, postu ministru ung. de justitia in an. 1849, a repausatu in dilele acestea in Angli'a. Elu s'a nascutu in 1811 in Finme; teneretiele sale si-le-a petrecutu ca officiantu in comitatulu Timisorei. In 1843 a fostu alesu deputatu in camera, unde a excelat cu osebite prin elocintia. In 1848 inca a luat parte la dieta si la revolutiune; dupa aceea a fostu comisariu guvernialu in Banatu, cu putere netiermarita, pana ce in 1849 a primitu porfoiulu de justitia. Dupa catastrofa inse parasi patri'a in 1850 si traf in esilu pana la 1866, candu s'a reintorsu in tiera. De mai multu tempu a patimitu de dorere de inima si si caut'a vindecarea in differitele calde ale Europei. Spre acestu scopu se duse elu in augustu anulu curinte si in Angli'a, de unde apoi nici ca s'a mai intorsu. — Ungurii deplangu mortea acestui barbatu, si acum dupa mortea lui vinu a marturis'i, ca Sava Vucovicu a fostu fiu alu natiunei scribesci, ceea ce nici d'insulu nici candu n'ar fi negatu. Prin acesta vr'u dorinii unguri se dovedesca, ca Vucovicu a fostu unu barbatu, care in patriotismulu seu n'a fostu condusu de sentimente si interese separatistice nationali. Noi inca amu cuno cutu pre repausatulu, si scimu ca d'insulu a fostu unulu d'ntre cei mai mari renegati si astfelii, ca toti cei d'in tagm'a acest'a, nu numai ca n'a fostu condusu de sentimentele adeveratei sale nationalitati, ci a fostu unulu d'ntre cei mai drastici si mai aprigi com-munismar. S'au marturisesc acesta, candu serie despre d'insulu urma-toriele: „Elu iubesc Ungari'a cea bestrana, cea juna inse, care ar' ave' a se form'a d'in nationalitati noue, n'ar fi dupa gustulu seu.“ De almiatrelea de mortuis nihil nisi bene. — Fia-i tierin'a usora!

*. (Unu triumfu alu scientiei) Unu professoriu rog'a pre Thiers se-i dea doi comunisti, condem-nati la morte, pentru ca, probandu unu experimentu scienti-ficu cu ei, se-i ucida si, trei lune dupa mortea lor, era se li dea vietin'a. Intentiunea professorului a fostu a versa in sistemulu corpurilor lor, ore-si-care solutiune de varu, pentru a scuti corpurile de fermentatiune. Dupa teori'a sa pacientulu pote fi era revocatu la vietia nu numai dupa trei lune, ci si dupa trei seculi. In presen'tia mai multor medici si oficiali publici, asié reportedia diuariulu „Correspondenti'a englesa“ dupa informatiunile primite d'in Americ'a, numitulu professoriu cloroform'a pre ambii comunisti, li injicia in corp rile lor solutiunea de varu, li deschise vinele, de li curse sangele si apoi mor-ri. Asiedia dupa aceea cadavrele la caldura cuptorului pana ce se sbercira cu totul si se ing'lbenera ca pielea. In acesta stare remassera trei lune in o chilla de tempera-tura calda moderata, si apoi, se incep'u processulu reinvia-rii. Doi dilteri musculosi injiciara sange in vinele comu-nistiloru Dodu si Brun, dupa ce apoi se incep'u experimentulu cu o bateria galvanica puternica. La Dodu processulu n'a succesu de locu. Inse cu atatu mai suprindietoriu fu resul-tatulu la Brun. Ochii sei incepura a se deschide, muschii a vibr'a, anim'a incep'u a bate si, — o triumfu alu scientiei! dupa incercare de 14 ore, Brun vorbi, sar'i de pre mesa si incep'u a be si a manca. Se tangui'a inse de dorere, ce o senti'a in memle, mai alesu in acelle, ce jacussera pre mesa. Asta-di traiesce sanetosu si voiosu in Elveti'a sub numele Fourbe etc. Astfelu comunicamu si noi acesta dupa

numitulu dinariu, asceptandu se videmu, daca nu este si acesta un'a d'in povestile cele multe ce se strecora d'in Americ'a.

*. (Diuariu romane.) In Bucuresci a re par-ru diuariulu politicu „Retorma“ cu frosesele devise „Li-berlate prin lumina, lumina prin libertate, si, unulu pentru toti, toti pentru unulu“. Apare joi'a si dominec'a si consta pre anu 12 lei nuoi. Cel-a-laltu este „Independen'tulu“, asemenea diuariu politicu, apare in Botosiani in fia care septemana si consta pre anu 20 lei nuoi.

Sciri electrice.

R o m'a, 19. nov. Guvernulu a tramissu pa-pei sum'a determinata prin legea de garantia, insocita si de una scrisore a ministrului de finan-cie Sella. Inse cardinalulu Antonelli a respansu, ca pap'a nu pote se primesca acea suma, a carei presentare insemnedia esecutarea unui articlu de lege neacceptatu de pap'a.

V i e n'n'a, 20. nov. Adunarea membriloru casinei catolice-politice a primitu cu unanimitate urmatori'a resolutiune: Noi protestamu contra atit-udinei organului partitei drepte „Vaterland“ si aprobamu tienut'a diuariului „Volk-freund“. Noi catolicii tienemu striusu la constitutiune, o reu-nscemu si speramu, ca ni va da ocaziune d'a ni conserv'a interesele nostre catolice; noi nu vremu se fimu unu cuibu de agitatiuni federalistice, de-ora-ce scopulu nostru este, d'a ave' mai antaiu una Austria intarita prin unitate, potestate si libertate, si numai dupa aceea autonomia tierelorou; noi ve-demu prea bine, ca numai in unitatea si puterea statului jacu midilocele si callile pentru salutea beserice catolice.

P r a g'a, 20. nov. „Narodni Listy“ respun-diendu la unu articlu despre alegerile directe, apa-rutu in „Wiener Abendpost“, intre altele d'fieu, ca dietei d'in Pest'a i pote corespunde numai si numai diet'a d'in Prag'a; Vienn'a este numai scau-nulu istoricu alu dietei d'in Austri'a inferioara; per-fect'a esecutare a dualismului ar consiste in aceea, daca cele-lalte tiere aru tramite directu seu indi-rectu deputati la diet'a d'in Prag'a.

C e r n a u t i, 19. nov. Deputatulu Dr. To-masciucu face in numele comisiunii scolare urma-toria propunere relativa la petitiunea Reuniunii „Cernaui“ d'ntre celelalte provincii de nou desbatterea acelorou proiecte guverniali, cari s'au prezentatu in sesiunea d'in 1869 cu privire la scolele poporali si la regularea referintielorou in-ventiatorilorou; spre acestu scopu se se insarcinedie comisiunea scolara de nou alessa, ca se presente-die dietei fara amenare proiectele de legi in acesta privintia. Presiedintele plededia cu tota caldura pentru primirea acestei propuneri, si asecura diet'a, ca guvernulu inca va da consentimentulu seu la acesta purcedere. De o cam-data elu va preliminar d'in fondulu religionaruu 500.000 fl. pre cinci ani pentru scolele publice.

B e l g r a d u, 22. nov. „Vidovdan“ d'fice, ca Ignatieff a fostu primitu de sultanu in una audi-entia, care ar' ave' mare insemnitate. Totu acesta foia spune apoi, ca cert'a cu Romani'a nu s'a fi-nitu inca.

Propriet., edit. si red. respundiet: **ALES. ROMANU.**

Eu Vilelmin'a Rix

dechiaru prin acesta publice, ca eu, vedu'a dupa **Dr. A. Rix**, de 16 ani sum singur'a si unic'a producatoria a adeveratei si nefalsificatei

Past'a Pompadour originala

fiindu ca numai eu singura cunoescu secretulu preparatiunii. Anunciandu deci prin acesta, ca numit'a Past'a Pompadour de acum incolo se pote afla nefalsificata numai la lo-

cuintin'a mea, **Vien'a**, strad'a „grosse Mohrengasse“ nr. 14. trept'a I, usi'a 62, **admoniezu** se nu se cumpere la nime altulu acesta pasta, fiindu ca de presente nu tienu ueci unu depositu, si neci o filiala, si tote depositule de mai inainte le-am **dissolvatu** pentru falsificariile ob-venite. Adeverat'a Past'a Pompadour a mea, numita si **Past'a Miraculosa**, nu si-va scoiti neci candu efectulu; succesulu acestei Paste pentru facia tu'a e preste tota acceptarea si este unicolu modicolu **garantatu** spre grabnic'a si sigur'a alingare a totorou sgrabuntielorou, pete-lorou, cosilorou, bubitielorou si alu oiceorou de pr' facia. Garantin'a intru ataca e de segura, in catu daca medicin'a remane fara effectu, **bani se voru da inderetru**.

Una tegula de acesta Pasta escelenta, d'impreuna cu instructiunea, costa **1 fl. 50 cr.** — **Tramisu per „Nachnahme.“** Epistolele de procuratiune sunt de a se adresa c'atra Vilelmin'a Rix, Dr. Witwe, Vien'a, in nere Stadt, Adlergasse nr. 12.; pentru placerea onoratiiloru mei parti-nitori, daca mi-voru incredintia unele comisiuni mice despre diverse articlu, voiu dispune ca se se esecute fara a com-puta vre o provisiune.

Adrese de multiamita nu se voru public'a.

[11-24]

MANTELE DE PLOIA.

Pentru caletori, economi, oficiali la calea ferrata si in genere pentru toti acei individi cari prin ocupa-tiunile si afacerile lor sunt a-dese-ori espusi ploiei, este tare de recomandat Mantel' de ploia englesa genuina, d'in materia nou-ameliorata, n'ed'es-tructibile si nepenetrabile de apa. Aceste man-telle trecu in elegancia si durabilitate pre tote cate s'au fabricatu pana acum. Este apoi de isemnatu, ca mantellele d'in cestione sunt cu totul fara cusatura, prin urmare nici-odata nu voru ave' trebuintia de re-peratura, si sunt astfelu lucrate, incatu pre tempu frumosu se potu intorce si imbraca pre facia a dou'a ca redingota eleganta.

1 bucata in marime ordinaria, de 42 plocari lungime, costa 10 fl., fa-cari 2 plocari ulteriori costa 1 fl. mai multe capace [gluge] 1 fl. bucata.

Depositu principalu alu fabricel Govin si fiu in Manchester

Lumina frumosu **Lumina bunu** **Lumina estinu.**

Cele mai noue lampe de petroleu, cu masinaria assecratoria, preabine constr'ita, flacara lina in forma de flutere ca la lampele de gasu aericu (flacar'a unei singure lampe lumineza oatu 6 luminari); fara indoi-ela frumosa illuminatiune acesta, si totu-si 50 percente economia facia cu ori-care alta materia de luminatu. Si spre a impedece ori-ce concurentia s'au pusu pre-ventu catu se pote de estine, er' pentru calitatea cea mai buna se garanteza.

1 bucata lampa de cuina, completa, d'impreuna c petroleu si festila, 45, 60 cr. 1 buc. lampa de cuina, de animatu de parete seu de platoudu, completa, cr. 85, fl. 1.20, 1.50. 1 buc. lampa de chilla, frumosa, com-pleta fl. 1, 1.20, 1.50, 1.80. 1 buc. lampa prea-frumosu adjustata, comple'a, fl. 2, 2.50, 3. 1 buc. lampa de salonu, bogatu decorata, prea-fina, fl. 4, 5, 6, 8, 10. 1 buc. lampa de studeatu seu lucratu cu palaria fl. 1. 1.50. 2. 1 buc. lampa de parete pentru stalle, seu in anticamere [tinde] cr. 90, fl. 1.20. 1 buc. lampa de aternatu de grindu in stalle, tinde etc. cr. 90, fl. 1.50, 2. 1 buc. lampa de aternatu in fabrica, oficinie fl. 2, 2.50. 3.50. 1 buc. lampa de aternatu in sufragerie, prea-fine fl. 5, 8. 1 buc. lampa de aternatu in sufragerie, sorta prea-fina, bronzu auritu fl. 15, 20, 25.

Sub acestu pretiu alu lampelorou este d'a se intielege tota adjustarea, d'impreuna cu festila si sticla.

1 palarie de lampe, mice, de midilocu fine cr. 5, fine cr. 10, pra-fine cr. 15. 1 palarie de lampa de midilocu mari si de midilocu fine cr. 10, fine cr. 15, prea-fine cr. 20. 1 palarie de lampa sorta mare, de midilocu fina cr. 25, fina cr. 35, prea-fina cr. 45. 1 cotu festila de lampa cr. 4, 6, 8. 1 buc. forcece de lampe, de acelu cr. 25. 1 scutu pentru palari'a lampei, d'a nu se arde, cr. 5. 1 scutu pentru sticla, d'a nu se sparge de caldura, cr. 10. 1 curatitoriu mecanicu pentru cilindru de sticla, cr. 20. 1 tassa d'a se pur'e sub lampa, prea-frumosa, cr. 20, 30. 1 fesu micu pontru lampa, in forme prea-frumose cr. 15, 25, 35. 1 scriptiu pentru ater-narea lampelorou fl. 1.40, 1.80, 2.20. 1 cilindru de sticla cr. 4, 5, 6. 1 globu de sticla cr. 20, 25, 30. 1 flaconu de tinchea pentru 1 pundu de petroleu cr. 30, pentru 2 pundi cr. 50.

Cumperatori cu redicat'a capeta rabbatu de la

A. FRIEDMANN,
Vienn'a, Praterstrasse, Parterre si eta-jiulu I. (12-12)

Actiuni valide pentru tote sortiturele, fara alta solvire ulterioara.

Sortiuri de statu c. r. austriace d'in 1839, a 40. parte, — fl. 6
Sortiuri de statu c. r. austr. d'in 1860, a 20. „ — fl. 8
Sortiuri de premie unguresci d'in 1870, a 20. „ — fl. 7
Sortiuri de cale ferrata turceesi d'in 1870 „ a 20. „ —
(cu valoare pentru 36 sortiture) fl. 4

(18-20)

Pre langa bani gat'a ser' pre langa o arvuna de 10% se

cumpere, vindu seu schimba

totu felulu de hartie de pretiu ce esistu, precum:

Papire de statu, obligatiuni de prioritati, sortiuri,

actiuni industriale, de banca si de cale ferrata.

Se solvescu cupone si se indeplinescu

comisiuni pentru burs'a ces. reg.

Sortiuri de totu felulu

se vindu pre langa solviri in rate lunarie de la 5 fl. in susu.

ROTHSCHILD si COMP.

Opening 21.

V I E N N ' A.